

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у грудні 2022 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами
матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами)

Загальні питання

18 грудня у Києві на території Національного музею історії України у Другій світовій війні відбулась урочиста церемонія вручення державних премій за досягнення у сфері культури і мистецтва. Церемонію провели Міністерство культури та інформаційної політики України та Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти. Лауреатами 2022 року стали: Г. Лицур-Щадей за збірку оповідань «Таке життя» (Премія імені Олеся Гончара), О. Уварова за переклад з їдишу книги А. Суцкевера «Із Вілленського гетто. Зелений акваріум» (Премія імені Шолом-Алейхема), Н. Довгопол за роман «Мандрівний цирк сріблястої пані» (Премія імені Миколи Гоголя), В. Кикоть за книгу «Американська поезія в перекладах Валерія Кикотя» (Премія імені Григорія Кочура), І. Гришкевич за цикли картин «Козацькими стежками» та «Пращури» (Премія імені М. Г. Деревуса), Т. Трунова за постановку п'єси Н. МакКартні «Дім» (Премія імені Леся Курбаса), М. Швед за твори «Відзвуки», «Блазні», «Псалом № 137», «Паралелі» (Премія у галузі музичного мистецтва імені Бориса Лятошинського для професійних композиторів), композитор О. Скрипник за хоровий концерт «Катарсис» та Є. Єфремов за видатні досягнення в музикознавстві (Премія імені Миколи Лисенка), М. Чабан за твори «Сліди» та виконавець О. Смовж за концертну програму «Смовж, Баришевський – Goethe» (Премія імені Левка Ревуцького для молодих композиторів), Б. Кривопуст за низку творів, серед яких «Давай зіграємо сонату», «Наївна мелодія» та варіації на тему «Ой чий то кінь стоїть» (Премія імені В. С. Косенка). Премію імені Катерини Білокур отримали майстри: О. Куца-Чапенко (поліптих «Кохання»), С. Муховецька (прикраси в етностилі), О. Опарій (серія розписів «Квіти на порцеляні»), Ю. Порох (серія робіт «Гуцульські череси, пояси, тобівки»). Під час заходу було презентовано роботи всіх лауреатів, за які вони отримали нагороду.

Премію Кабінету Міністрів України імені Богдана Хмельницького за найкраще висвітлення військової тематики у творах літератури та мистецтва здобули: письменник А. Кириченко за збірку новел «Мисливці за градами» (номінація «Літературні твори»), композитор В. Рубель та поет А. Подиряк за пісню «Вставаймо» (номінація «Музичні твори»), вистава «Життя PS» колективу

Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької – режисер Н. Павлик, актори М. Кучма та О. Федорченко (номінація «Театральне мистецтво»), авторка сценарію та режисер А. Горлова за повнометражний документальний фільм «Цей дощ ніколи не скінчиться» (номінація «Кіномистецтво»), художник В. Ковтун за цикл портретів героїв-військовослужбовців та волонтерів АТО/ООС та серію картин «Харківські хроніки» (номінація «Твори образотворчого мистецтва»).

Премією Кабінету Міністрів України імені Лесі Українки за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва відзначено: О. Мамчич за книгу поезій «Як правильно ревіти» (видавництво «Ранок»), О. Садовенко за художнє оформлення книги «Ти і Малевич» (ТОВ «Час майстрів»), виставу «Пливе човен» львівського Першого академічного українського театру для дітей та юнацтва (режисер-постановник – І. Ципіна). У номінації «Кінотвори для дітей та юнацтва» було висунуто лише одну роботу – короткометражний фільм «Папині кросівки» режисерки О. Журби (кінокомпанія «Пронто фільм»). Через відсутність творчої конкуренції комітет увалив рішення премію у цій номінації не присуджувати.

300-річчя Григорія Сковороди

3 грудня, у день народження філософа і письменника Григорія Сковороди, Міністерство культури та інформаційної політики України, Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти разом із комунікаційною агенцією *Postmen* презентували у Києві в Національному центрі «Український дім» мистецький проєкт «Світ Сковороди». Його слоган – «Світло свободи перемагає темряву». Над кураторською концепцією подій та наповненням експозиційного простору в «Українському Домі» працював літературознавець і літературний критик Є. Стасіневич. На виставці було представлено рукописи, першодруки, графіка та малюнки мислителя, ексклюзивно надані Інститутом літератури ім. Т. Шевченка НАН України, а також портрети Г. Сковороди і картини з Національного художнього музею. Родзинкою експозиції стала вціліла статуя філософа зі зруйнованого російськими обстрілами Національного літературно-меморіального музею Григорія Сковороди в селі Сковородинівка, що на Харківщині. У просторі виставки діяли інтерактивні об'єкти та майстер-класи зі створення байок-коміксів, транслювалися спецпроєкти «Радіо Культура», підготовлені спеціально до ювілейної дати (озвучені класичні байки Г. Сковороди; радіодрама на основі його листів до М. Ковалинського; радіодокументальний серіал за сценарієм М. Лаюка «Що є свобода?», голосами якого стали С. Жадан і А. Роговцева). 10 грудня в «Українському домі» відбулася прем'єра документального фільму режисера М. Сметани «У пошуках Сковороди», створеного на замовлення «Суспільне Культура».

Тематичні події організовано також у столичній Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого. Зокрема 29 грудня презентовано книгу «Сковорода і Ми» (збірка статей 40 авторів, присвячених Г. Сковороді, під редакцією О. Донія), що вийшла друком у видавництві «Саміт-Книга» за підтримки Мініс-

терства культури та інформаційної політики України. У заході взяли участь заступник міністра культури та інформаційної політики України Т. Шевченко, генеральний директор НБУ ім. Ярослава Мудрого О. Сербін, директор видавництва «Саміт-Книга» І. Степурін, культурні та громадські діячі. Крім того, 1 грудня в бібліотеці відбулася віртуальна екскурсія музеями Григорія Сковороди в Україні під назвою «Григорій Сковорода – премудрість простоти», яку провела культурологиня, мистецтвознавець С. Петровська.

Свої проекти до 300-річчя філософа підготували й інші провідні заклади культури. Зокрема Національний музей історії України – виставку «Світи Григорія Сковороди». Представлені артефакти репрезентували основні життєві періоди та творчість мислителя. В експозиції можна було побачити його особисті документи, автографи, рукописи, а також спогади про Г. Сковороду з коментарями дослідника Д. Багалія. Партнери виставки: Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського, Національний художній музей, Центральний державний історичний архів України, Інститут літератури ім. Т. Шевченка НАН України та Український інститут національної пам'яті.

Національний музей Тараса Шевченка разом із громадською організацією Міжнародний жіночий рух «За сімейні цінності» реалізували виставковий проєкт «Сковорода. На межі світів», що базується на образі філософа, створеному О. Ройтбурдом, та численних інтерактивних елементах.

Мистецька платформа *Open Opera Ukraine* та київський культурний простір *Squat 17b* запустили до ювілею серію камерних барокових виступів *Skovoroda Conversazione*. Прозвучали клавесин, хроматична сопілка, тафель-клавір, спінет, скрипки, а також спів українських кантів. Концертам передували бесіди з філософом Т. Лютим, літературним критиком Є. Стасіневичем, мистецтвознавицею О. Балашовою, перекладачкою та літературознавицею Г. Глодзь. Окрім того, в *Squat 17b* пройшла виставка «Портрет невловимого», присвячена образу Г. Сковороди в сучасному мистецтві. Свої роботи для експонування надали українські художники С. Майдуков, О. Грехов, *Molly Route*, *Sisters Feldman*, Д. Мовчан, М. Рубан та інші автори.

Києво-Могилянська академія провела камерний фестиваль «300 хвилин про Сковороду», ініційований студентами. Відвідувачі заходу мали нагоду дізнатися про сквородіану в літературному контексті, в образотворчому мистецтві та кінематографії. Лектори: К. Липа, М. Яременко, В. Маслійчук, Т. Лютий, Р. Семків, Д. Клочко, Л. Довга, О. Петренко-Цеунова, Т. Тарасенко та інші.

У Києві та Харкові було розгорнуто банерні виставки «Дух свободи в нас родить. Сковорода і ми», що містили інформацію про навчання Г. Сковороди у Києво-Могилянській академії, його мандри, викладацьку діяльність, філософські ідеї, символи, літературну творчість, а також про вшанування мудреця. Партнерами заходу виступили Український інститут національної пам'яті, Національний літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди (Харківщина) та Меморіальний музей Григорія Сковороди у Переяславі (Київщина). Дизайн банерів зробив каліграф О. Чекаль.

У Харкові з нагоди ювілею українського філософа обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва організував виставку артпроєкту «Сад мистецьких пісень», яку склали твори образотворчого, декоративно-прикладного та сучасного мистецтва авторів з різних міст України. Основа робіт – філософські думки Г. Сковороди. Також обласним методичним центром було започатковано мистецький онлайн проєкт «"Стежками Сковороди" – анімації за мотивами збірки "Байки Харківські"».

У Львівському музеї історії релігії, а згодом у Музеї Марії Заньковецької у Києві відбулася виставка «Мудрість як зброя», покликана візуалізувати духовну спадщину філософа. На ній представлено живопис, графіку, декоративне та сучасне мистецтво, ткацтво українських митців, а також плакати сквородинівської тематики студентів Київського національного університету культури та мистецтв і Харківської державної академії дизайну та мистецтв. До святкування долучився також Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького. Тут реалізовано мистецький проєкт «Той, чия совість – як чистий кришталь...», що включав виставку авторських плакатів, тематичні лекції та презентацію видання «СковороДАР. Життя, творчість, спадок» (харківський Видавничий дім «Школа»).

У Полтавському художньому музеї імені Миколи Ярошенка діяла всеукраїнська виставка «Невловимий птах», присвячена 300-річчю Григорія Сковороди. У показі – твори сучасних художників з різних куточків України. Крім того, у Полтаві на будівлі аграрного університету встановлено інформаційну дошку на честь філософа (художник-графік – А. Науменко). А у сквері біля школи мистецтв, що у центрі міста, відкрито мініатюрну скульптуру Г. Сковороди (автор – н. х. України К. Мамедов, архітектор – С. Чечельницький).

Луцька літературна резиденція «Місто натхнення» започаткувала міждисциплінарний проєкт «Сковорода у Луцьку», в межах якого в Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків було розгорнуто однойменну виставку художніх робіт за творами мислителя. Експозиція поєднала в собі метафоричний живопис, декоративно-ужиткове мистецтво, іконопис та *contemporary-art* Р. Петрука, С. Гетьманчука, В. Мельника, Н. Откович, О. Сентимреї, І. Степанника, Г. Слободян, І. Янцо й інших художників.

У Кам'янці-Подільському на Хмельниччині місцева культурна асоціація «Новий Акрополь» разом із Кам'янець-Подільським державним історичним музеєм-заповідником реалізували до ювілею Всеукраїнський культурний проєкт «Становлення ідентичності». Спеціальну програму в Галереї мистецтв музею склали: інформаційна виставка про становлення української філософської думки від часів Київської Русі і до сьогодення, круглий стіл, літературно-музична майстерня «Хто я є і куди йду?», тематичні екскурсії та лекція.

Українські театри відзначили 300-річчя від дня народження Григорія Сковороди прем'єрними постановками. Зокрема Київський академічний театр «Колесо» провів театралізоване читання творів «СкороВода» (І. Драч) і «Варсава» (І. Драч, В. Мельник) у супроводі скрипки, колісної ліри та старосвітської бан-

дури. Львівський театр опери та балету ім. С. Крушельницької презентував модерний балет за мотивами творчості філософа «Пізнай себе» у режисурі В. Вовкуна та в супроводі електронної музики Д. Данова. Доповнили виставу відеопроєкції О. Кіндратіва й світлова партитура О. Мезенцева. Львівський театральний центр «Слово і голос» започаткував проєкт «САД Божественних Пісень. Сковорода», що передбачає створення низки вистав за участі музикантів та акторів з-поміж тимчасово переміщених осіб і воїнів ЗСУ (режисерка – Н. Половинка). У Чернівецькому академічному обласному українському музично-драматичному театрі ім. О. Кобилянської відбулося театралізоване дійство «В пошуках щастя» за творами Г. Сковороди та В. Шевчука (постановник – н. а. України Л. Скрипка). Луцький незалежний театр «Гармидер» показав імерсивну виставу «Сковородійство». Сценарій побудовано на основі творів філософа та повідомлень із соцмереж українців (режисерка та сценаристка – Р. Порицька).

Напередодні ювілейної дати Укрпошта випустила новий поштовий блок із зображенням Г. Сковороди та символічного фонтану (ескіз – художників Сергія й Олександра Харуків). Національний банк України ввів у обіг монету «Сад божественних пісень» (художники В. Таран, О. Харук, С. Сергій та скульптори С. Іваненко, В. Атаманчук). Укрзалізниця запустила потяг «Сковорода експрес» за маршрутом мандрів філософа (Харків – Ужгород). Він вирушатиме та прибуватиме під спеціально створену музичну присвяту українського композитора та піаніста-віртуоза Є. Хмари.

100-річчя американської прем'єри «Щедрика» М. Леонтовича

З нагоди 145-річчя від дня народження українського композитора М. Леонтовича та сотої річниці американської прем'єри «Щедрика» 21 грудня у Меморіальному будинку-музеї Миколи Лисенка в Києві відкрито виставку «Я співаю, отже існую». Лише у день відкриття виставки було представлено оригінал рукопису «Щедрика» М. Леонтовича (архів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. В. Вернадського), а також оригінал листа голови Директорії УНР С. Петлюри до диригента О. Кошиця із закликом популяризувати за кордоном ідею незалежної України (Центральний державний архів вищих органів влади та управління України). Також в експозиції можна було побачити колекцію копій європейських афіш хору О. Кошиця із фондів Слов'янської бібліотеки Національної бібліотеки Чеської Республіки та матеріали з американської біографії «Щедрика»: буклет прем'єрного концерту хору О. Кошиця у Карнегі Голл (1922 р.), 100-річну платівку із нью-йоркським записом різдвяної пісні, світлини з американського турне українського хору, раритетну колекцію різдвяно-новорічних листівок із зображенням ластівок та дзвоників (США), платівки з найпершими грамофонними записами колядки «Carol of the Bells» та багато іншого. Історичні артефакти надано на експонування ГО «Інститут Леонтовича», автором і куратором проєкту «Кам'янецькі ноти і крила Щедрика» А. Паладійчуком, а також Українською вільною академією наук у Нью-Йорку, Бібліотекою імені Олега Ольжича, Музеєм Олександра Кошиця спеціалізованої школи № 296, приватними колекціонерами В. Вігуржинським, Д. Пірклом та О. Сорочинським.

Подію організовано Музеєм видатних діячів української культури та ГО «Інститут Леонтовича» за підтримки Українського фулбрайтівського кола.

24 грудня у столичному Будинку звукозапису Українського радіо відбулася прем'єра документального фільму О. Назарова «Щедрик проти „русского міра”» (сценарій – Т. Пересунько та Н. Пономарів), присвяченого світовому турне української хорової капели під керівництвом О. Кошиця 1919–1924 років. Проєкт реалізовано на замовлення «Суспільне Культура» компанією «Prosto production».

13 грудня гурт *Tvorchi* разом із компанією-розробником *Advin* відкрили у Києві віртуальний мурал, присвячений 145-річчю від дня народження Миколи Леонтовича. На стіні зруйнованого російськими ракетами будинку у форматі доповненої реальності можна побачити артінсталяцію – композитор поряд із символічними елементами: журавлями та розбитим серцем (авторка малюнка – українська художниця О. Родзик). *AR*-зображення супроводжується треком *Tvorchi* «Broken Heart», в якому артисти використали семпл народної пісні «Налетіли журавлі» в обробці М. Леонтовича.

На Вінниччині в межах святкування ювілейних дат пройшли концерти мистецького проєкту «Хорові асамблеї Миколи Леонтовича», а також урочиста церемонія нагородження переможців Всеукраїнської премії імені Миколи Леонтовича. Лауреати 2022 року: директор Державного видавництва «Музична Україна» Б. Кривопуст (номінація «Професійні композитори»), Подільський камерний хор «Леонтович-капела» Вінницької обласної філармонії ім. М. Леонтовича (номінація «Професійні хорові колективи»), музикознавиця В. Кузик за книгу «100-річчя Леонтовича» (номінація «Дослідники»), хор оперної студії Харківського університету ім. І. П. Котляревського (номінація «Навчальні хорові колективи закладів фахової вищої мистецької освіти»), Мішаний хор «Чернігівський фаховий музичний коледж ім. Л. М. Ревуцького» (номінація «Навчальні хорові колективи закладів фахової передвищої мистецької освіти»), Молодіжний жіночий хор «Оріана» з Одеси (номінація «Аматорські хорові колективи»).

25 грудня на Сумщині втілено мистецький проєкт – Музичний експеримент «Щедрик – переможна магія Різдва», який створили Управління культури Сумської обласної державної адміністрації, Сумський обласний науково-методичний центр культури і мистецтв і Сумська обласна філармонія до сотої річниці виконання «Щедрика» у Карнегі-Голл міста Нью-Йорк (США). Під час концерту пролунали автентичні, народні пісні, колядки, щедрівки, класика української естради у супроводі традиційних музичних інструментів, а також таких, як кахон, ханг, ліра, семплер електронних звуків. Солістка – В. Чиж.

23 грудня Укрпошта ввела в обіг поштову марку «Щедрик. Carol of the Bells» (автор випуску – з. х. України М. Кочубей). Погашення відбулося в Києві та у Вінниці.

Благодійність

Національний музей мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків та київський культурний простір *Squat 17b* започаткували цикл благодійних лекцій про

мистецтво «Коктейль з кураторкою». 7 грудня відбулася перша зустріч із кураторками музею А. Мацело та М. Варчук, присвячена нідерландському живописцю Ієроніму Босху. Весь прибуток від подій буде спрямовано на потреби музею.

9 грудня у Музеї історії міста Києва пройшов благодійний аукціон на підтримку 130-го батальйону ЗСУ та полку «Азов». На продаж було виставлено історичні артефакти та шедеври мистецтва, серед яких – роботи таких українських художників, як Т. Шевченко, М. Примаченко, М. Глущенко, С. Шишко, А. Пلامеницький, І. Марчук, С. Григор'єв, В. Чегодар, М. Максименко, М. Божий, О. Ройтбурд та А. Савадов. Напередодні аукціону для киян та гостей столиці було організовано виставку лотів.

18 грудня об'єднання музикантів *FUSION* провели у столичній Малій Опері благодійний захід з метою зібрати кошти на допомогу дітям із деокупованих територій. Серед учасників – електронний проєкт *Hidden Element* разом із барабанщиком *Huphen Dash* М. Бірченком, фанк-грув-гурт *Funk Corner* та діджей *Andrey Bez*.

24 грудня у Києві в Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі ПЦУ представлено благодійну виставку ікон, котрі подружжя митців О. Клименко та С. Атлантова написали на ящиках з-під набоїв. Кошти від продажу буде спрямовано на допомогу родинам загиблих бійців 114-ї бригади територіальної оборони.

17 грудня у Львові волонтери та громадські організації зібрали понад мільйон гривень на безпілотний авіаційний комплекс «Валькірія» під час благодійного заходу «WINтер Фест». Відвідувачі мали змогу взяти участь у тренінгах на військову тематику та долучитися до панельної дискусії «Що для нас є безумовною перемогою», спікерами якої стали громадський діяч і волонтер С. Притула, військовослужбовець та народний депутат Р. Лозинський, парамедик з Азовсталі М. Мамонова, військовий та адвокат М. Найєм, психотерапевт О. Фільц. Відбувся також аукціон військових трофеїв, які розмальовували львівські митці Л. Медвідь, Остап і Роксолана Патик, У. Нищук, І. Гавришкевич, П. Сипняк, О. Скоп, О. Крохмалюк, М. Малавський та інші. Проєкт реалізовано за підтримки Благодійного фонду Сергія Притули, народних депутатів України Н. Піпи та Г. Васильченко, депутатів Львівської обласної ради З. Милянника та Н. Галецької, Львівського регуляторного хабу.

1–23 грудня у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. С. Крушельницької благодійний фонд *Future for Ukraine* провів другу виставку «Діти. Війна. Майбутнє». Організатори представили сотні робіт маленьких українців із різних регіонів України, на яких закарбовано злочини агресора, страх за власне життя та надії на мир. Донати підуть на створення у Львові *Levchyk Spectrum Hub* для дітей з розладами аутистичного спектру, яким довелось залишити свій дім, рятуючись від війни.

6–18 грудня в Культурно-мистецькому центрі ім. І. Миколайчука у Чернівцях в межах проєкту «Ангели Світла» тривала виставка-продаж картин під назвою «Art-Оборона», яку було присвячено загиблим під час повномасштабного

вторгнення митцям. Виручені кошти буде спрямовано на купівлю позашляховиків для Збройних сил України.

19 грудня в Івано-Франківському краєзнавчому музеї волонтери «Громадської ініціатива Галичини» разом із проектом «Врятуймо скарби разом» організували благодійний аукціон графіки харківського художника Нікити Тітова. Результатом аукціону стали 265 тис. грн для потреб української армії.

18 та 19 грудня у Львівській національній філармонії імені М. Скорика та у Центрі Довженка у Львові Національна академічна чоловіча хорова капела «Дударик» представила виставу «Пригода Святого Миколая». Музику до дійства створено на основі світових хітів, серед яких *James Brown, AC/DC, Queen, The Beatles* та інші. Усі кошти з концертів буде скеровано на підтримку 103-ї окремої бригади Сил територіальної оборони.

13 грудня у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. С. Крушельницької в межах мистецького проєкту «Для тебе, воїне!» відбувся III Всеукраїнський благодійний фестиваль народної, класичної, сучасної та бальної хореографії «Зимові візерунки», під час якого учасники фестивалю та глядачі зібрали кошти на потреби ЗСУ. Захід зібрав 130 хореографічних колективів (понад 2 тисячі танцюристів) з Івано-Франківщини, Закарпаття, Тернопільщини та Львівщини.

За ініціативи Донецької обласної військової адміністрації для дітей із сімей вимушених переселенців Донеччини було організовано культурно-мистецький проєкт «Марафон добрих подій». Акцію, що стартувала 19 грудня у Києві, підтримали благодійники з різних регіонів країни. Театралізовані вистави та розваги з подарунками для малечі було влаштовано також у Дніпрі, Кропивницькому, Полтаві, Львові, Хмельницькому, Ужгороді та Чернівцях.

17–18 та 24–25 грудня у Коломийській малій філармонії на Івано-Франківщині відбувся благодійний показ мюзиклу «Сім звуків Різдва». У виставі взяло участь близько сотні артистів, серед яких – музиканти філармонії, військового оркестру «Едельвейс» та струнного ансамблю «Дивертисмент». Зібрані з вистав кошти підуть на потреби українських військових.

Креативні індустрії

7 і 8 грудня у Києві в Національному музеї історії України у Другій світовій війні пройшов VI Міжнародний форум «Креативна Україна: сила стійкості», організований Міністерством культури та інформаційної політики України. Цього року у фокусі форуму – роль креативних індустрій у визвольній війні України та їх внесок у перемогу. В панельних дискусіях і секторальних модулях взяли участь урядовці з України, Литви та Польщі, народні депутати, українські та закордонні експерти, креативні підприємці, митці та журналісти. До заходів, зокрема, долучилися музикант С. Вакарчук, письменник С. Жадан, співзасновниця та голова оргкомітету *Ukrainian Fashion Week I*. Данилевська, дизайнерка К. Сільченко, артменеджерка К. Тейлор та інші. Для всіх охочих форум транслювався на ютуб-каналі *Creative Ukraine*.

3 грудня у Національному заповіднику «Софія Київська» представлено колекцію етнічного одягу бренду «Стрій», створеного дизайнеркою А. Заклецькою на основі фольклорних досліджень. Дефіле відбулося у театралізованому форматі, а моделями показу виступили артисти з родинного вокально-хореографічного ансамблю «Зернятко».

Мистецькі проєкти

21 грудня у київському Музеї Шолом-Алейхема презентовано спільний проєкт музею та Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки – «Театр і література: точка перетину». Його складовими стали: виставка, присвячена співпраці Театру імені Лесі Українки та творчих колективів Ізраїлю; відеоперегляд вистав сучасної драматургії за творами І. Башевіса-Зінгера й Е. Мазії – «Тойбеле та її демон», «Останнє кохання», «Ігри на задньому подвір'ї»; зустрічі з артистами.

14 та 15 грудня в Івано-Франківську в межах проєкту «Дослідження та збереження єврейської культурної спадщини на прикордонній території» відбувся фестиваль «Євреї Станіслава. Хто вони?». У програмі – відкриття зовнішньої підсвітки синагоги, тематична фотовиставка, екскурсія містом «Багатонаціональний Станіслав», майстер-клас з розмалювання пряників, дегустація єврейської кухні та ярмарок на підтримку ЗСУ.

Театр

23 грудня у Національній опері України пройшла прем'єра балету «Снігова королева» за мотивами однойменної казки Г. К. Андерсена. Творча група театру, до якої долучилися диригенти М. Дядюра, С. Голубничий і хореограф В. Іщук, спеціально до свят оновила виставу. Нині «Снігова королева» звучить без музики російських авторів, яку замінили твори Е. Гріга, Ж. Масне й інших композиторів.

Також у Києві представлено театральні прем'єри: «Кар'єра Артура Уї, яку можна було спинити» за п'єсою Б. Брехта (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); «Свої» за п'єсою І. Буковчана «Перш ніж проспівас півень» (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Цар Едіп» за трагедією Софокла (Київський академічний драматичний театр на Подолі); «Дар Роду» за творами А. Матешко (Київський академічний театр на Печерську); «Зальот» за п'єсою Л. Тимошенко (Український малий драматичний театр); «Енеїда» за І. Котляревським (Київський академічний театр українського фольклору «Берегиня»).

20, 21 та 29 грудня на сцені столичного Мистецько-концертного центру імені Івана Козловського Національної оперети України свої роботи презентували переможці театральної Стипендії імені Антонена Арто. У показі – чотири експериментальні вистави: «Жорстокість можливості II» від *Tanzlaboratorium*, «Wholly Full» В. Симончука, «Зім'ята пам'ять» від Мистецького об'єднання *MON* та перформанс «Я та Ольга» Г. Виноградової. Стипендію засновано фондом *Proto Produkcija* й лабораторією сучасної опери *Opera Aperta*.

24 та 25 грудня у Львівському театрі ляльок відбулося різдвяне дійство «Вертеп», створене харківськими лялькарями за участі творчих команд з обох міст. Експериментальна постановка режисерки О. Дмитрієвої та художника К. Зоркіна пропонує авторське художнє прочитання класичного вертепу. Тему Різдва поєднано з нинішніми трагічними подіями в Україні.

22 грудня на камерній сцені Львівського національного академічного українського драматичного театру ім. М. Заньковецької презентовано виставу режисера І. Білиця «Valse melancolique» за новелою О. Кобилянської. А 28 грудня пройшла прем'єра «Приборкання норавливого» за п'єсою українського драматурга Я. Стельмаха «Кохання в стилі бароко». Це перша постановка на сцені заньківчан художнього керівника та головного режисера Чернігівського обласного академічного музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка А. Бакірова.

25 грудня у Закарпатському академічному обласному українському музично-драматичному театрі ім. братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв в Ужгороді свою нову роботу, виставу «Вертеп Донеччини» за мотивами твору П. Куліша «Родова морока», представили артисти Донецького академічного обласного драматичного театру міста Маріуполь. Родзинкою дійства стали автентичні колядки та щедрівки Донеччини.

24 грудня депутати Харківської обласної ради ухвалили рішення про перейменування Харківського академічного російського драматичного театру імені Пушкіна. Віднині заклад має назву – «Харківський академічний драматичний театр».

Музика

3 та 4 грудня у столичній Національній філармонії України пройшов Міжнародний фестиваль гітарної музики «Київ – 2022» з акцентом на танго та іспанські народні мелодії. Чи не вперше за 18 років форум не вітав зарубіжних гостей. Учасниками концертів стали солісти А. Остапенко й А. Рахманін та квартет гітаристів «Київ». 17 грудня українська прем'єра «Симфоніети» сучасного композитора З. Алмаші стала центральною подією програми Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України під керівництвом диригента В. Сіренка.

9 грудня в Національній опереті України реалізовано новий камерний проєкт «Концерт при свічках» у постановці Б. Струтинського. Прозвучали хорові духовні твори українських композиторів Д. Бортнянського, М. Дилецького, А. Веделя, М. Березовського.

16 грудня в Києві вперше відбулася церемонія нагородження переможців музичної премії *Megogo Music Awards*, яку засновано каналом *Megogo Live* для популяризації сучасної української музики, пошуку нових імен і звучань, а також відзнаки творчих успіхів артистів. Усі переможці отримають у 2023 році ротачію в ефірі та додаткову медіапідтримку від каналу. Нагороди здобули: А. Пивоваров («Артист року»); *Kola* («Артистка року»); «Біля серця», *Kola* («Кліп року»); «Чути гімн», *Skofka* («Трек року»); «Сенси», *Dorofeeva* («Реліз року»); *SadSvit* («Young Blood»); *Lely45* («Лагідна українізація»); *Ed Sheeran feat*, «Антитіла» –

2step («Колаба року»); «Шо ви пацики на моциках», *Kolaba* («Музика вільної країни»). Спеціальну відзнаку «За внесок у розвиток та популяризацію української музики» отримали *Jamala*, *Kalush Orchestra* та А. Пивоваров. Також було нагороджено А. Хливнюка у номінації «Гімн українського спротиву» за пісню «Ой, у лузі червона калина». *Rap.UA*, які цього року скасували проведення свого заходу через війну, відзначили найкращого, за їхніми підсумками, хіп-хоп артиста. Ним став український анонімний реп-виконавець *Krechet*.

2–6 грудня у Львові пройшов XXII Міжнародний фестиваль сучасної імпровізаційної музики *Jazz Bez* за участі музикантів із різних українських міст, а також Польщі, Аргентини, Бельгії. Цього року його тема – культурна релокація. В межах події на базі кафедри джазу Львівської національної музичної академії та офісу партнерів проєкту *America House Lviv* проведено освітні заходи – музичні лекції, відкриті репетиції, тренінги, екскурсії. Родзинкою XXII *Jazz Bez* стали нові програми для дітей та підлітків *Jazz Bez Kids* і *Jazz Bez Junior* від співзасновниць Центру музичного розвитку «Темпо» І. Вакуліної та Н. Завісько. Організатори фестивалю – Інститут стратегії культури та ГО «Вірменська 35» за підтримки *America House* у Львові, Польського Інституту в Києві та Генерального Консульства Республіки Польща у Львові.

Від 14 листопада до 10 грудня у Вінниці в режимі онлайн тривав VI Міжнародний конкурс духової музики «Vin Venti». Його ініціаторами виступили Департамент культури міської ради та громадська організація «Простір майбутнього». 16 грудня у концертній залі Вінницької дитячої музичної школи № 1 подію завершили гала-концерт та церемонія нагородження переможців. У номінаціях «Дерев'яні духові інструменти» (голова журі – з. а. України М. Мимрик) та «Мідні духові інструменти» (голова журі – соліст симфонічного оркестру Державного театру опери та балету міста Кошице (Словаччина) О. Самборський) лауреатами «Vin Venti» стали чотири десятки молодих виконавців зі всієї країни. Благодійні внески учасників творчого змагання буде спрямовано фонду «Енергія Відродження», який допомагає українським військовим.

15 та 16 грудня у Житомирській обласній філармонії ім. С. Ріхтера відбувся музичний фестиваль «Грудневі вечори». Програму склали дві події. Концерт «Музика українських композиторів» прозвучав у виконанні академічної хорової капели «Орея», ансамблю «Солісти філармонії», тріо «Filando», Н. Тішкової (фортепіано), викладачів та студентів Житомирського музичного фахового коледжу ім. В. С. Косенка. Програму «Музика єдності. Харків live» представили музиканти Харківської обласної філармонії – піаніст С. Калінін, скрипаль Д. Амстібовський і кларнетист І. Титаренко.

2–4 грудня у Трускавці на Львівщині проведено V Міжнародний конкурс вокалістів українсько-азербайджанської дружби, що покликаний відкрити музичній громадськості України та світу вокалістів, які вправно володіють як оперним, так і естрадним співом. Цього року обов'язковим твором для виконання стала пісня «Кохана» на музику І. Поклада. Лауреати конкурсу: Р. Маркович (1 премія), А. Голенач і Т. Король (2 премія), В. Березняков (3 премія), Д. Княгін (дипломант конкурсу).

Візуальні мистецтва

2–25 грудня в Києві у виставкових залах Центрального будинку художника Національної спілки художників України пройшла X Всеукраїнська історична бієнале «Україна від Трипілля до сьогодні в образах сучасних художників». На виставці було представлено близько трьох сотень робіт українських живописців і скульпторів, присвячених 300-річчю Григорія Сковороди, героїчному народному спротиву окупантам та подвигу Збройних сил України. У показі – твори таких українських митців, як Ф. Гуменюк, В. Прядка, В. Пасівенко, А. Куш, М. Білик, В. Корчинський, В. Гарбуз, О. Полтавець-Гуйда, Н. Литовченко, М. Соченко, М. Гуйда та інші. Автор і куратор проекту – художник-монументаліст О. Мельник.

1–25 грудня у Великій лаврській дзвіниці Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника діяла Резиденція святого Миколая. Гості мали можливість оглянути казкові картини Т. Белоусової, О. Смаль, Я. Власенко-Бернацької, скульптури В. Балибердіна, мереживні текстильні витвори Г. Дюговської, вітражне мистецтво Л. Пішої, виставку ляльок із серії «Аліса в Дивокраї» від Української асоціації ручної творчості та твори С. Кришталь. Подорож до різдвяного дива також можна було здійснити у стародавній Брамі Заборовського Національного заповідника «Софія Київська» та у Національному музеї народної архітектури та побуту України.

2 грудня Музей історії міста Києва разом із організацією *Folk Ukraine* презентували новий виставковий проєкт «Хай буде свято, світло і тепло», відправною точкою якого стало встановлення копії головної ялинки країни біля музею. В межах виставки експоновано офорти К. Калиновича, витинанки Н. Корф-Іванюк, графіка М. Ващенко, живопис І. Прокоф'єва, І. Пантелемонової, П. Македонського, А. Варварова, Т. Русецької, Н. Петренко-Літвінової, І. Федоренко, а також вертеп, який став окрасою новорічної локації минулого року, та унікальні артоб'єкти, створені художниками на зрізах першої живої головної ялинки на Софійській площі (2014 рік).

22 грудня у київській художній галереї «Митець» відбулося відкриття різдвяної фотовиставки «Хустка Перемоги». Серед учасниць проєкту – Ю. Ярмоленко, Н. Матвієнко, М. Кінах, Л. Станіславенко та багато інших. Під час заходу можна було також ознайомитися з експозицією робіт сучасних українських митців «Новорічний вернісаж» (живопис, графіка, кераміка) та долучитися до майстер-класу з вив'язування хусток. Організатор події – Міжнародна корпорація «Зоряні мости».

15 грудня Національний центр «Український Дім» та *Art Matters Ukraine* представили проєкт «Лесь Лозовський: Подолання смерті», присвячений творчості українського художника 20-х років минулого століття Л. Лозовського. Його складовими стали: інсталяція «Портрет моєї душі» (автор – Д. Тентюк, музика – К. Гривуль і М. Шалигіна); панельна дискусія «Лесь Лозовський: Подолання смерті. 1922–2022» за участі мистецтвознавців, колекціонерів і дослідників; лекція кураторки проєкту Д. Придибайло «Містична постать Лєся Лозовського».

У столичних музеях й інших мистецьких просторах відкрито також виставки: «Часи» – картини харківської художниці П. Кузнєцової (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Паралелі» пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932–1933 рр. в Україні – колажі від резиденток *Cutout Collage Studio*, спільноти *Cutout Lovers* та переможців відбору *Open Call* (Національний музей Голодомору-геноциду); «Мотиви Подільського стінопису» – малюнки С. Бугая (Національний музей українського народного декоративного мистецтва); «Одне з одним. Просторові діалоги. Dreamscape» – артінсталяція архітекторки О. Орап, дизайнерки Д. Подольцевої та композитора О. Шмурака (Мала Галерея Мистецького арсеналу); «Об'єднані» – роботи 18 українських художників, номінованих на премію *PinchukArtCentre 2022* («PinchukArtCentre»); «Станції, що існують» – індустріальні пейзажі В. Рябошапки («Триптих Арт»); «Караван» – картини М. Вайсберга, створені у 2022 році («Дукат»); «Формальні історії» – графіка О. Притули («Portal 11»); «Одного дня після» у форматі *open call* – пів сотні робіт воєнної доби митців з України та з-за кордону («Imagine Point»); «Відбій тривоги» – групова виставка українських художників, серед яких сестри Фельдман, М. Фенечкін, С. Токарева та ін. («Avangarden gallery»); «Жіночність» – серія літографій М. Глуценка «12 ню» та живопис І. Волкова-Ткачинського («Ню арт»); «"Під сирени". Міський натюрморт» – живопис А. Кулагіна (Літературно-меморіальний музей-квартира П. Г. Тичини); «Спалахи війни 2022» – фотографії Є. Лукацького, С. Нуженка, А. Андрієнка, Констянтина і Влада Ліберових, А. Марієнка, Р. Чопа (Національна спілка журналістів України); «Пробудження у мудрості» – близько півтори сотні картин Ю. Нагулка, що відтворюють образи українців різних епох (ТЦ «Gorodok Gallery»).

16 та 17 грудня у Львові відбувся четвертий Міжнародний фестиваль архітектури та мистецтв «ВЕЖА+». Серед заходів – лекції, презентації проєктів, архітектурні фотовиставки, показ документального фільму О. Радинського «Колір фасаду синій». «ВЕЖА+» зібрала більш як 170 архітекторів, урбаністів, реставраторів, дизайнерів з усієї країни, щоб обговорити стан галузі, повоєнне відновлення українських міст та нові тренди в архітектурі. Спікерами виступили О. Дроздов, О. Клейтман (Харків), А. Кирий, О. Чижевський (Київ), О. Образцов (Дніпро), А. Коломейцев (Львів) та інші. Дискусію про роль мистецтва під час війни модерував мистецтвознавець П. Гудімов. Також для гостей було проведено екскурсії до парку сучасної скульптури *PARK 3020* та до нещодавно відкритого *EMILY Resortm* у Винниках. Фестиваль реалізовано за підтримки Національної спілки архітекторів України та Департаменту архітектури та розвитку містобудування Львівської обласної військової адміністрації.

У Львові (7–11 грудня, артцентр «Дзига»), Ужгороді (13–17 грудня, галерея *Folks*) та Києві (21–25 грудня, Музей історії міста) пройшли виставки цифрового та медіа мистецтва *Ubiennale*. Серед понад двох десятків робіт, об'єднаних загальною темою «30 років Свободи», було презентовано *VR*, *AR*, відеоарт та *NFT* експонати Бієнале *Ubiennale* минулого року, а також нові роботи українських

митців, присвячені сучасній війні. Подія супроводжувалась професійною панеллю обговорень за участі кураторів з України, Іспанії, Німеччини, Франції, Польщі, Словенії та Чехії.

14 грудня Харківська резиденція «Слово» організувала у Львові в артцентрі «Дзига» виставку «Курбас. Майстерні», яку присвячено діяльності театру «Березіль». Її основою стала книга Леся Курбаса «Філософія театру». Проєкт знайомить з особистістю Леся Курбаса, його театром, новаторськими ідеями та текстами.

У містах України розгорнуто експозиції: «АртБроня» – артоб'єкти з бронеплит І. Марчука, Т. Сіваші, Н. Білика, П. Бевзи, А. Блудова, Ю. Вакуленка, О. Сая та інших митців (Музей «Арсенал» Львівського історичного музею); *Lemberg Style* – інсталяції В. Костирка на тему Львова та його місця в історії сучасної Європи (львівська «Я Галерея»); «Ліс.Предмет.Сонце.Шрам.На пам'ять.Сховати.Обмеження» – відеоарт, скульптури, графіка, живопис, фотографії, перформанс та ленд-арт митців із Донеччини, Луганщини, Харкова та Києва (Львівський муніципальний мистецький центр); «Мистецтво Січеславщини» – понад три сотні творів художників Дніпропетровщини, об'єднаних темою української ідентифікації (Спілка художників України у Дніпрі).

6 грудня з нагоди Дня Збройних сил України у Музеї народної архітектури та побуту у Львові імені Климентія Шептицького відкрито місце пам'яті – інсталяцію НАБАТ. На давній дзвіниці з Хоросна розміщено різноманітні дзвони, які символізують кожен день повномасштабного вторгнення: використані гільзи, будь-які інші металеві предмети, пов'язані з війною. Кожен може стати співтворцем НАБАТу і додати до інсталяції свій «дзвін». Автор ідеї проєкту – художник та перформер, куратор артцентру «Дзига» В. Кауфман. Організатор – ГО «Кримський дім у Львові».

16 грудня у Дніпрі встановлено п'ятнадцяту мініатюрну скульптуру, присвячену єврейській громаді міста і однойменну з назвою центральної синагоги – «Золота Роза». Автор – скульптор В. Кириченко з Херсону.

Музейна справа. Охорона культурної спадщини

Національний художній музей України разом із естонським стартапом *StampsDaq* випустив благодійну цифрову колекцію українського мистецтва. Вона складається з *NFT*-версій понад двох десятків шедеврів музею, серед яких картини О. Мурашка, О. Екстер, В. Максимовича, М. Пимоненка та інших художників. Наразі на сайті *Patron-of-Art.com* можна придбати першу серію з чотирьох творів мистецтва, випущену обмеженим тиражем. Кошти, отримані від продажу колекції *NFT*, буде спрямовано на підтримку *NAMU* та інших музеїв по всій Україні.

Столичний Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» відкрив святковий онлайн-проєкт «Українське Різдво». В межах семи тематичних розділів на виставці презентовано понад 70 експонатів кінця XVII – середини XX століття з колекції музею, серед яких – традиційні різдвяні атрибути, записи автентичних колядок, давні світлини українців, предмети побуту та народного

мистецтва. Перегляд онлайн-експозиції безоплатний, а умовну вартість музейного квитка організатори запропонували перерахувати найбільшим фондам та волонтерським організаціям: «Повернись живим», Фонд Сергія Притули, *United24*, офіційний рахунок НБУ та патронатна служба «Янголи Азову».

Атмосферну історико-мистецьку виставку «Зимова діаспора» підготував Музей української діаспори у Києві. Від 19 грудня відвідувачі музею могли послухати запис «Щедрика» у виконанні української хорової капели під керівництвом О. Кошиця, побачити новорічні листівки К. Кричевської-Росандіч і Н. Булавицької, гелікоптер І. Сікорського у вигляді різдвяної іграшки, святкові зимові обкладинки журналу «Лис Микита», створені українським художником-емігрантом Е. Козаком, та багато іншого.

30 грудня Національний музей історії України у Другій світовій війні презентував виставку «Обережно! Рyzзкій мір». Під склепінням Нижньої Московської брами XVIII ст. Печерської фортеці представлено масив російської пропаганди з деокупованого Херсона, зокрема, прапори «херсонської республіки», пропагандистську друковану продукцію, фейкові видання, «релігійні» агітки тощо. Ініціатор і куратор виставки – генеральний директор музею Ю. Савчук, художники – А. Логов, А. Войтович. Проєкт реалізовано за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України та Херсонської обласної міжгалузевої ради профспілок.

6 грудня у львівському Меморіальному музеї тоталітарних режимів «Територія Терору» відбулося відкриття виставки зацифрованої спадщини, в межах якої було проведено Форум «Музей української перемоги. Цифрова спадщина для відновлення». У програмі: презентація «Музею української перемоги» (реалізується громадською організацією «Піксельовані реальності»), панельні дискусії щодо збереження культурної та історичної спадщини, нетворкінг та перегляд документальних фільмів.

28 грудня Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького презентував новий масштабний виставковий проєкт «Роман Сельський: приборкання кольору», який приурочено до 120-річчя від дня народження художника. Ретроспективу представлено 84-ма роботами Р. Сельського з колекції київського мистецтвознавця Е. Димшица. Крім того, у музеї було експоновано відреставровану ікону «Св. Миколай» XVI ст., що походить із церкви Святого Даниїла Стовпника в селі Макунів на Львівщині. Реставрацію твору вдалося здійснити завдяки меценатці української культури й мистецтва Х. Цурковській (Канада).

У Кам'янець-Подільському державному історичному музеї-заповіднику на Хмельниччині виставлено на огляд унікальну колекцію під назвою «Чашечки османської кав'ярні у Кам'янці-Подільському другої половини XVII століття». Виставку приурочено до 350-річчя утворення Подільського єялету.

Література

Визначено переможців Всеукраїнського літературного конкурсу імені Олени Теліги та Олега Ольжича «Тільки тим дана перемога, хто у болі сміятися

зміг!», який реалізується Організацією українських націоналістів та Жіночим товариством імені Ольги Басараб та Олени Теліги за підтримки Держтелерадіо України. Загалом цього року на конкурс було подано близько трьох сотень робіт зі всієї України. Призові місця здобули: А. Кириченко з твором «Декалог» (номінація «Художні твори»), В. Борисов з роботою «Ми ще прийдемо у ваше життя...» (номінація «Документально-публіцистичні твори»), А. Дниш з працею «Фотій Мелешко та його драматичний етюд “Трьома шляхами”» (номінація «Дослідження на основі архівних джерел, відкриття невідомих історичних фактів про діяльність УВО, ОУН, УПА»). У номінаціях «Переклад поезій Олени Теліги і Олега Ольжича іноземними мовами» та «Буктрейлери» журі обмежилося заохочувальними відзнаками.

Лауреатами Всеукраїнської літературної премії імені Павла Тичини Національної спілки письменників України за 2021–2022 роки стали: М. Гриценко за поетичну збірку «Колосінь» (Київ), С. Дідух-Романенко за «Маяк і маятник» (Бориспіль Київської обл.), О. Гончаренко за «Серце у вогні» (Мелітополь Запорізької обл.), В. Романовський за «Аромат припізнілого цвіту» (Харків).

Премію імені Юрія Шевельова за найкращу українську есеїстику 2022 року здобув журналіст, історик та перекладач А. Павлишин із книжкою «Нам і далі загрожує вічність». Спеціальну відзнаку Капітули «за майстерну колумністику та аналіз воєнного сьогодення» вручено журналісту П. Казаріну за видання «Дикий Захід Східної Європи». Спеціальну відзнаку Радіо Культура отримав письменник і журналіст М. Прохасько. Його твір «Мрія про Антарктиду» рекомендовано до радіоефіру. Нагороду засновано у 2013 році Українським ПЕН, Києво-Могилянською Бізнес-Школою, видавництвом «Дух і Літера», Центром юдаїки та Українським науковим інститутом Гарвардського університету.

Премію імені Платона Воронька в царині літератури для дітей присуджено письменнику з Харківщини Володимирі Вакуленку (посмертно). Організатор конкурсу – Національна спілка письменників України.

BBC News Україна оголосила переможців премії «Книга року ВВС-2022», що вручається у партнерстві з Культурною програмою Європейського банку реконструкції та розвитку. Книгою року ВВС став роман «Танці з кістками. Медичний трилер» А. Сем'янківа (київське видавництво «Віхола»). Нагороджено також видання «Примари Чорної діброви» А. Бачинського (львівське Видавництво Старого Лева) – номінація «Дитяча книга року ВВС», та «Дикий Захід Східної Європи» П. Казаріна (харківське видавництво «Віват») – номінація «Книга року ВВС – Есеїстика». До складу журі премії увійшли головна редакторка *BBC News* Україна М. Шокало, радниця з питань культури ЄБРР С. Пиркало, літературознавиця В. Агеєва, телеведучий В. Карп'як, блогер В. Чепінога.

1–18 грудня в Ужгороді тривав одинадцятий книжковий марафон «Книга-Фест». У програмі фестивалю – презентації літературних новинок, спілкування з авторами й видавцями та буккросинг у «пунктах незламності». А 27 грудня у

Закарпатському обласному художньому музеї імені Йосипа Бокшая презентовано виставку «Автографи, автографи...», яку склали близько 150 книжок закарпатських авторів, виданих упродовж року.

Кіномистецтво. Кіновідеопрокат

1–7 грудня у столиці за підтримки Офісу Президента України пройшов 51-й Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість». Глядачі мали змогу подивитися близько 80 стрічок із 37 країн у 14 конкурсних і позаконкурсних програмах. Гранпрі фестивалю отримала стрічка «Памфір» українського режисера Д. Сухолиткого-Собчука. На церемонії відкриття «Молодості» відбулося вручення нагород переможцям Національного конкурсу, який проведено в межах Гамбурзького кінофестивалю *Filmfest Hamburg* (30 вересня – 5 жовтня, Німеччина). Найкращим повнометражним фільмом Національного конкурсу стала «Стоп-земля» К. Горностай, найкращою короткометражною – «Leopolis Night» Н. Романченка, а спеціальну відзнаку міжнародного журі отримала короткометражна стрічка «Діма, Дмитрій, Дмитро. Слава героям» режисера К. Пула. У Міжнародному повнометражному конкурсі цього року було представлено десять фільмів, серед яких чотири українські картини: «Памфір» Д. Сухолиткого-Собчука, «Я і Фелікс» І. Цілик, «Бачення метелика» М. Наконечного, «Будинок “Слово”. Нескінченний роман» Т. Томенка. Айдентику кінофестивалю створили діджитал-агенція *Hexagon* і українська дизайнерка М. Дмитрова.

3 грудня у київському кінотеатрі «Ліра» в межах щорічного фестивалю «Київ. Із кінематографом у серці», який присвячено кінематографічній історії столиці України та її героям, можна було переглянути короткометражні фільми М. Ілленка «Невелика подорож на великій каруселі» та «Подорож з Нелегалом», а також документальну стрічку «Важке братерство» польського режисера Є. Любаха.

8–11 грудня *KyivMusicFilm* представив у столичному кінотеатрі «Жовтень» та в онлайн-кінотеатрі «Титр» четвертий фестиваль кіно про музику та культуру *Intro*. До програми увійшло десять фільмів, зокрема, український кінобалет «Водуруду» А. Сачивка, який поєднав хореографію *Apache Crew* і музику М. Леонтовича.

15–18 грудня у Львові під гаслом «Імперії впадуть» відбувся 14-й фестиваль короткометражних фільмів *Wiz-Art*. Цього року захід проведено у новому форматі – без традиційної конкурсної програми, іноземних фільмів і церемонії нагороджень. *Wiz-Art* запропонував глядачам переглянути п'ять програм українських короткометражних стрічок: «Імперії впадуть», «Про свободу», «Oh My Dear Ukraine», «Загублені», «Моя ідентичність». Розкрити тему фестивалю допомогла лекція публіциста, письменника та журналіста В. Портникова «Чому імперії впадуть: коротка історія колоніалізму та свободи». Подію завершив концерт дуету *Krapka;КОМА*.

У широкий український прокат вийшла українсько-італійська комедія режисера Д. Дота «Коза Ностра. Мама їде» з І. Вітовською у головній ролі. Також

у столичному Будинку кіно відбулася прем'єра воєнної драми «Обмін» В. Харченка-Куликовського за участі акторів і творців фільму.

Просвітництво

Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» за підтримки Українського культурного фонду та студії *EdEra* запустив онлайн-курс про українські різдвяні традиції в межах проекту «Знай свою Україну». Слухачі курсу зможуть більше дізнатися про різдвяні обряди та символи, страви, одяг, народне мистецтво, а також про причини та значення традицій у повсякденному житті українців.

Туристично-культурний хаб «Київ Цифровий» презентував *AR* проєкт, який дозволяє побачити у доповненій реальності культурні об'єкти та історичних постатей. Серед експонатів: *3D*-моделі І. Мазепи, С. Петлюри, В. Чорновола, М. Грушевського, будівлі часів Київської Русі, в також магичні звірі з картин Марії Примаченко. Віртуальну екскурсію можна здійснити на сайті проєкту, а також за допомогою *QR*-кодів на будівлях.

Бібліотечна справа. Читання

12–19 грудня тривав другий Національний тиждень читання, започаткований Українським інститутом книги разом із Міністерством культури та інформаційної політики України. Мета цієї ініціативи – наблизити книгу до кожного українця. Щодня протягом тижня в межах акцій «Зачитане до дірок» і «Книга на війні» Український інститут книги подавав на своєму сайті та сторінках у соцмережах інформацію про найпопулярніші книжки серед читачів українських бібліотек. Перелік літературних вподобань сформовано на основі аналітичного узагальнення читання та опитування користувачів, проведеного національними, державними й обласними бібліотеками України.

Культура та мистецтво для людей з особливими потребами

19 грудня у Київському академічному театрі юного глядача на Липках стартував проєкт «Театротерапія» для дітей з особливими потребами. Програма першого заходу складалася з екскурсії театром у супроводі казкових героїв, адаптованого показу вистави «Ти особливий» і творчого майстер-класу.

Декоративно-ужиткове мистецтво

22 та 23 грудня у Рівному пройшли культурно-мистецькі події в межах всеукраїнського проєкту «Ткацтво.UA». На різних локаціях міста презентовано виставки творчої спадщини мисткинь ткацького ремесла Ганни Верес та Ганни Леончук (Свято-Покровський собор), проведено конференцію «Ткацтво – найдавніше ремесло українців» (краєзнавчий музей), мистецький захід «Відкриття ткацького сезону на Поліссі» та свято національного костюма «Поліський вимір» (Рівненський палац культури «Текстильник»). Проєкт «Ткацтво.UA» організували Вишгородський історико-культурний заповідник та Рівненський обласний центр народної творчості з метою популяризації ткацької традиції в громадах.

22 грудня у Закарпатському музеї народної архітектури та побуту в Ужгороді відкрито виставку робіт декоративно-ужиткового мистецтва «Різдвяне сяйво», яку ініціював Обласний організаційно-методичний центр культури Закарпатської обласної ради. Дві сотні творів у різних техніках об'єднала різдвяно-новорічна тематика. Експонувалися, зокрема, вишиті картини та прикраси Л. Лішки, витинанки М. Купарь, різьблені роботи Л. Шипа та В. Кінча, вертеп А. Доніченка та багато іншого.

Аматорство

10 грудня у Хмельницькому відбувся IV Всеукраїнський конкурс бандурного мистецтва «І задзвеніли струни...», організований місцевою школою мистецтв «Райдуга». У творчому змаганні взяло участь півтори сотні юних бандуристів із чотирнадцяти областей України. Перше місце здобули: С. Герасимчук, Г. Грабовий, Я. Оксенюк, С. Польських, Ю. Живолуп (номінація «бандурист-інструменталіст»), В. Гав'юк, А. Макар, М. Захаренко, А. Цукренко, С. Польських (номінація «бандурист-співак»).

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,1. Б/т. Зам. 14. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12